

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izvršni nedelje in prazniki, ter velja po postri projekcija na avto-ograke dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četr leta 8 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 n. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četr leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša postnina. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljavatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od Stiristopne petit-vrstre po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h se se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvož frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljanje je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnost naj se blagovljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je na Vegove ulice št. 2, vhod v upravljanje pa s Kongresnega trga št. 12

"Slovenski Narod" telefon št. 34. — **"Narodna tiskarna"** telefon št. 85.

Shod v Srednji vasi v Poljanski dolini.

Tudi v tiste doline, ki leže na strani od glavnih žil življenja, na strani velikih prog in velikega prometa, sta začeli prodirati luč in svetloba. Megle se vzdignajo. Probujati se je začelo ljudstvo, katero je duhovščina stoletja vodila po tej megle, kakor je hotela, ker je megle jemala ljudem vid. Ljudstvo se je začelo probujati in lomiti verigo, na katero je prikovano. To je pokazal tudi včerajšnji shod.

V levovem brlogu.

Misel, prirediti v Poljanski dolini shod, se je marsikomu zdela naravnost gorostasna! Še nikdar ga ni bilo v tej dolini shoda in vedno je bila ta dolina prava trdnjava klerikalizma, tako zanesljiva trdnjava, da klerikalci še nikdar niso čutili potrebe, pokazati se Poljancem, vedoč, da na te lahko računajo v vsakem slučaju. Kolikrat so se klerikalni listi že norca delali iz dr. Tavčarja, češ, da v svoji rojstni dolini, ne sme javno nastopiti, ker je prebivalstvo tako do kosti klerikalno, da bi niti njega ne poslušalo, dasi je domaćin in sicer ima velik ugled pri ljudstvu. Vedno so se klerikalci ponašali, da je Poljanska dolina njihova in čutili so dobro, ka pomeni prireditve protiklerikalnega shoda v Poljanski dolini: da gredo naprednjaki v levovem brlogu.

Toda dogodek pri Poljanskem konsumu in divjanju klerikalnih poslanec v dež. zboru so tudi v Poljanski dolini provzročila preobrat in sicer tak preobrat, da se je včeraj moglo zgoditi, kar je bilo še lansko leto popolnoma nemogoče, da se je tu, v levovem brlogu, mogel vršiti shod, na katerem so klerikalci igrali klavrnno ulogo in ki je pokazal, da je tudi nad vse pobožno, vsesesko konservativno in do zadnjega fanatično klerikalno kmetsko ljudstvo spoznalo pogubnost klerikalnega počenjanja in se začelo dvigati proti temu počenjanju.

Napredna stranka si je bila v svesti, da bodo klerikalci smatrali prireditve naprednega shoda v levovem brlogu za smelo izzivanje. Lahko bi bili shod prirediti popolnoma na tihem, kakor delajo klerikalci a vedeli smo, da bi klerikalci v tem slučaju kričali, kakor je njihova navada, in zato smo ta shod naznanih v listih in s tem obvestili klerikalce, kaj se pripravlja — naj zdaj store, kar znajo in morejo.

Klerikalci so tudi res bili vsi po konci. Poljanski konsumarji so začeli koj agitirati proti shodu, včeraj zjutraj pa sta se pripeljala že na vse zgodaj Kregar in Štefe v Poljane. V družbi s konsumarji sta razvila silno agitacijo. Agitatorji so hodili od hiše do hiše in vabili ljudi na shod, češ, sramota bi bila, če bi se v Poljanski dolini mogel vršiti liberalen shod. Agitatorji so ljudi nagovarjali in rotili, naj shod razbijajo, češ, dr. Tavčar ne sme, pa ne sme govoriti. Toda vse prigojanje je le malo zaledlo, a ponekod so bili klerikalni agitatorji kar z grobostmi spodenji.

Začetek shoda je bil določen na 4. uro popoldne. Klerikalci so se že koj po obedu zbrali v gostilni, in tam so dobilina stroške klerikalnega fonda

piti, da so se nalezli »korajže«. Prišli so popolnoma pijani na shod — »Slovenec« bo pisal, da navdušeni — a »korajža« jih je preklicano hitro minila, ko so spoznali, da preogromna večina vseh navzočnih ne stoji na njih strani in ko so videli, kako lahko se seznanijo s kmetskimi pestmi.

Shod je bil napovedan na 4. uro popoldne. Žal, da je začelo še predpoldnen deževati, in sicer tako močno in tako nepretrgoma, da ljudje z višjih krajev sploh niso mogli od doma in da je marsikdo ostal doma, ki bi bil sicer rad prišel na shod. Zbralo se je vzlic temu kakih 300 mož, med njimi tudi nekaj Žirovcov. Vladni komisar je bil višji okrajni komisar baron Schönberger. Klerikalci, katerih je bilo kakih 25, so se kompaktno postavili na desno stran govorniškega održajn hoteli kar na kratko shod razgnati. V sredi med njimi je stal Štefe, ki je v začetku prav oblastno nastopal. Ko je pa spoznal nevarnost, ko je videl, da so klerikalci v silni manjšini in da poljanski možje ne razumejo dosti šale, je popolnoma utihnil in ni znil niti besedicē več. Kregar je bil od vsega začetka povsem miren in se tudi v rabuko ni nič utikal, dobro veden, da bi se mu utegnilo slabo sedeti. Poljanci imajo čudovito široke in krepke roke.

Otvoritev shoda.

Zborovanje je otvoril dr. Tavčar ki je rekel:

Spoštovani možje! Slovensko društvo je sklical današnji shod. Zdeto se je to potrebno in koristno, ker je ravno potrebno in koristno v teh dneh, ko se kmetskemu ljudstvu nalašč prikriva resnica, poskušati ti prikriti resnici odpreti steze, ki vodijo do duše kmetskega našega ljudstva! Take shode sklicati hoče Slovensko društvo tudi drugod po deželi, da se ne bode mislili, da dr. Šusteršič, ki sedaj kakor izstradani lev po vseh okrog hodi, ničesar odgovoriti ne moremo. Nasprotno, prav veliko mu lahko odgovorimo, ker ta lev pravzaprav ni lev, samo v levovo kožo je zaščit, če se pa ta koža odvije, tiči v nji, kakor v pravljici, druga, sicer požrešna žival ki tudi rjove, ki pa v ostalem prav nič nevarna ni! (Burna veselost, dva klerikalca zakličeta: živio dr. Šusteršič, kar obudi veliko smeha in šaljivih medkljic.)

Kot predsedniku ravnokar omenjenega društva pristoja mi predsedništvo pri današnjem shodu. (Klerikalci upijejo in začno razgrajati. Štefe se obnaša kako predzno, ko pa ga je dr. Tavčar krepko zavrnit in se ponorčeval iz njega, je utihnil. Zlasti razgrajata n. d. Kovač z Dobrave in pa podobar Šubic iz Poljan, sva k dr. Kreka. Dr. Tavčar: Mir! Predsednik sem jaz, in kdor ne bo miroval, tegu bomo odstranili. Kovač dija dalje, češ, da hoče voliti predsednika, Šubic pa upije ž njim. Dr. Tavčar: Slišite, bledi Lužar (Šubic), tudi vi boste odleteli, če ne boste mirovali. Kovač in Šubic razgrajata dalje. Kovač, ki je popolnoma pijan, psuje kar se da. Dr. Tavčar: Kaj boš ti, Kovač, govoril možem, ki si ribe kradel. Boga zahvali, da te nisem dal zapreti. Zdaj začne Kovač še bolj razgrajati. Obstopijo pa ga možje — dvigati se začnejo pesti — Kovač jih dobi nekaj pod rebra — kakih 30 rok ga prime in ga peha zdaj semintja. Pijanec je rohnel, kar je mogel, a samo dva moža sta se zanj zavzela. Ko so prihiteli orožniki, so ljudje Kovača izpustili. Ta prizor se je še enkrat ponovil. Ko je Kovač zopet začel razgrajati, so ga možje zopet prijeli in ga svinkali, da mu je pijanost kar hipoma prešla. Zavzel se je zanj neki človek, ki je potem tudi začel razgrajati, ko se mu je reklo: »Tihi, če ne, pojdeš v Soro. Mož je razumel, da meri to na

občno govorico, da je on svojo ženo v Soro vrgel, zato je začel rohneti, a skupil jo je tudi on in utihnil. Klerikalci so sedaj sprevideli, da shoda ne bodo razgnali, pač pa da znajo dobiti batine in zato so lepo umolknili in se do konca zborovanja čisto mirno obnašali.

Govor dr. Tavčarja.

Ko je bil nastal mir, je dr. Tavčar nadaljeval nekako tako-le:

Predsedoval bom jaz, ker sem predsednik »Slovenskega društva. Moja prva dolžnost je, da vas, ki ste prišli na shod, spodbuno pozdravim in da pri tem izrekam željo, da bi današnji shod v Poljanski dolini odprl stezo tisti resnici, ki se vam je dosedaj zakrivala.

Zastopniki narodno-napredne stranke smo in kot taki prihajamo danes k vam. Ena misel je predvsem, katero trosijo dr. Šusteršič in njegovi tovariši med priprosti narod! Ni pravzaprav misel, ampak grda laž je, da hočemo naprednjaki drugo vero imeti, da hočemo odpraviti katoliško cerkev, in da hujskamo proti duhovščini kot takki. Tudi v Poljanski dolini, posebno tam više v gorah, jih je mnogo, ki slepo verujejo v »Domoljubovo« trditv, da hočajo slovenski liberalci zatreti katoliško vero in upeljati novo. Kmetu, ki ne pride med svet, se kaj takega prav lahko natvezi (Klici: Saj že več ne verjamemo!), posebno če živi pod mladimi duhovniki, katere ima sedaj vse dr. Šusteršič na svoji verižici, da plešejo, kakor on piska. (Veselost.) Ali pa pri nas v Avstriji imamo posevne, ki ostro prepovedujejo upeljati nove vere, ki ostro kaznujejo vsekoga, ki taji Boga, ki moti katoliško vero, ki kaznujejo tudi tistega, ki hujška proti cerkvi ali proti duhovskemu stanu kot takemu. In sedaj vas vprašam, ste li že sišali, da je bil kdo izmed nas naprednjakov zaprt, ker je upeljal novo vero, ker je tajil Boga, ker je motil katoliško vero, ali ker je hujškal proti duhovščini kot takki! (Klici: Duhovnikov pa je bilo že dosti zaprtih!) Če bi bilo vse res, kar je pisal v tem pogledu smrdljivi »Domoljub« ali »Slovensec«, ali kar je v tem oziru govoril dr. Šusteršič, bi moral posebno jaz za vodno vzeti svoj kvartir na ljubljanskem Zabjeku (Živahn veselost) in niti trenutek bi ne smel več dihati na svobodnem zraku! Če torej kvasita »Domoljub« in »Slovenec«, da mi zatiramo katoličanstvo, da prežimo po novi veri, je to sama laž in nič drugzega. (Živahn pritrjevanje.) Pač pa zahtevamo, da naj išče duhovnik svoj poklic predvsem v cerkvi, da naj je oznanovalec cerkvi, ne pa hujška in razgrajati. (Živahn odobravanje.) Ta zahteva pa ni pregrešna; pri nji sicer nimamo na strani dr. Šusteršiča, pač pa imamo na svoji strani našega Gospoda Jezusa Krista, ki je govoril, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta. (Burno pritrjevanje.)

Samo ob sebi je umevno, da se moram z osebo dr. Šusteršiča še nadalje pečati. Ta mož rohni in ropota sedaj po deželi, da se glasi kakor prazen, star sod, če pritrjuješ obroče na njem. (Veselost). Povsod, kamor pride, zabada nas naprednjake na raženj, da se cvremo v lastni masti. Vsaj dr. Šusteršič meni, da je tako. V resnici pa ni tako grozno, ker je vse to, kar počenja dr. Šusteršič, z golj teater, ki nima niti tiste vrednosti, kakor teatri Marijinih družb pod kozolcem. (Živahn veselost.) Od teh imajo vsaj gospodje kaplani nekaj veselja, med tem, ko od dr. Šusteršičevih teatrov nobeden nič nima!

Po svojih shodih se dr. Šusteršič posebno rad mene spominja, zategadelj bi bilo nepravično, če bi se tudi jaz njega ne spominjal pri današnjem shodu. In spominjam se ga brez razburjenja, brez jeze, ker nasproti temu mož nikdar ne morem prikriti velike svoje hvaležnosti. On, dr. Šusteršič, nam utruje stranko, on je takorekoč gnoj na naši njivu! (Živahn pritrjevanje.) Povsod, kjer se prikaže, izbije iz tal napredno stranko, kjer je poprej nikdar bilo ni! Nimam torej

vzroka, togotiti se na dr. Šusteršiča: on je voliček, vprežen v naš plug. (Veselost. Klici: Prav dobro!) In zatorej le želim, da mu moči prezgodaj ne opešajo!

Ali batí se je, da mu moči opešajo, in to v lastni stranki. Vse, kar tega Šusteršiča skupaj drži, je na eni strani velika surovost, na drugi strani pa donebesna domišljajavost! Samo ti dve lastnosti ima ta katoliški politik, in ker se s surovostjo in domišljavostjo ravno v politiki ničesar stalnega ne doseghe, batí se je, da se naša konservativna stranka nekega lepega dne otrese dr. Šusteršiča, kakor se otrese pes svojih bolh. (Burno pritrjevanje in veselost). In če se je kaj naši duhovščini čuditi, čuditi se moramo, da skače, pozabivši vse naloge svetega svojega poklica, v ogenj za tega suroveza, kot je dr. Šusteršič! (Pritrjevanje).

V Preski, ali kje že, dokazoval je ta izvenični »katolik«, da mi, slovenski liberalci nimamo duše, da smo brez duše, kakor psi, ki letajo okrog vaših hiš. (Ogorčenje. Klici: Kakšno dušo pa ima dr. Šusteršič? Klici: Zlindrasto! Veselost.) In prepričan sem, da je na farovškem dvorišču v Preski zbrana množica šla v prepričanju domov, da slovenski liberalci res nima duše, prav kakor mačka vrh strehe! In mladi duhovniki, zbrani na farovškem dvorišču v Preski, so z od veselja razgetali, ker je Šusteršič dokazal, da liberalci res nimajo duše! In škofov »Slovenec« v Ljubljani je ponosno ponatisnil veselo novo, da slovenski liberalci nimajo duše, in da je to dr. Šusteršič, stoeč tik farovškega stranišča v Preski, proti vsakemu dvomu dokazal. Mi naprednjaki smo pač boljši od teh ljudi! Mi verujemo, da živi v vsakem človeku neumrjoča duša, ter odločno priponamo, da živi tako duša tudi v slabotnem telesu dr. Šusteršiča, da si je mogoče, da je ta duša precej umazana in pegasta. (Klici: Zlindrasta). Kot dobrki katoliki pa ti duši vendar priponamo večno življenje; dr. Šusteršič in njegovim prijateljem pa svetujemo, da naj ne taje duše, in naj si bode tudi pri liberalcih, ker s tem taje vero, cerkev in sploh vse, kar so Kristus in njegovi apostoli med svet zasejali. (Živahn odobravanje. Klici: Kristusa so že odstavili.) Sicer pa je, če dr. Šusteršič nam dušo taji, to le dokaz izvenične surovosti tega človeka, ki je neumrjoč duše sam najmanj vreden! (Pritrjevanje).

Še večja od surovosti pa je dr. Šusteršičeva domišljavost! Na Jesenicah je zadnjič nastopil kot svetnik, in da mu je bilo to mogoče, imenoval se je sam sebe svetnika, ne da bi bil rimskega paapeža za dovoljenje prosil. (Veselost.) Z vso resnostjo je namreč svojim poslušalcem, med katerimi se je nahajal tudi župnik Šinkovec, priporoval, da bode sodni dan in dr. Šusteršič stal med izbranimi in za nebesa izvoljenimi ovčicami, med tem ko bomo mi liberalci stali med črnimi kozli, katere bo Lucifer za pete v peklenki ogenj pometal. (Veselost.) To je ta mož z vso resnostjo priporoval Jesenikim delavcem in jaz se samo čudim, da jim ni tudi priporoval, da bode sodni dan sam Kristus, ki bo, kakor znano, sedel od desnici svojemu očetu, s svojega sedeža vstal, pohitel našemu dr. Šusteršiču nasproti ter ga posilil na svoj lastni sedež rekoč: Ljubi doktor Šusteršič, v sedi se na moje mesto, ker je jedino mesto za te dostojo! (Viharna veselost in burno pritrjevanje.) In če bi bil dr. Šusteršič tudi kaj takega klobasal jesenikim delavcem in jesenikemu župniku Šinkovcu, bili bi oni prav gotovo ploskali, posebno pa župnik Šinkovec, ker je naša duhovščina sploh srečna, če sme svoje zobé zasajati v tiste žaltovte klobase, katere ji na krožnik poklada »svetnik« dr. Šusteršič. (Veselost.) Ali prepričan sem, da bo od slejta in ona Jesenika stara ženica prepričana, da je dr. Šusteršič res svetnik, in da je gotovo, da pride sodni dan v nebesa. Tudi mi imamo dr. Šusteršiča za

svetnika, pa samo za čudnega svetnika. (Veselost in pritrjevanje.) V drugem pa menimo, da, če kdo sam trdi, da pride zanesljivo v nebesa, je ali norec, ali se pa z Boga norca dela. (Klici: Res je!) Kaka bo sodba sodnji dan, to je skrivnost našega Boga! Sam škof ljubljanski ne ve, kako bo prestal to sodbo; toliko manj ve to dr. Šusteršič, ki ni toliko katoličan iz prepranja, kakor katoličan iz hinnavčine! Vsaj jaz bi za njega ne prevzel nikakega poročstva, ker bi vsekakdo čudno bilo, da bi dr. Šusteršič, ka teremu so duhovniki še nedavno kot kozli smrdeli (Veselost), sodnji dan zašel med ovce. Prav lahko je mogoče, da temu domišljavemu svetniku sodnji dan zapoje trombe glas: kozel si bil, in med kozle se povrni. (Viharno pritrjevanje in občna veselost).

Ali pustimo to. Pametnemu človeku se vidi semešno, če dr. Šusteršič sam o sebi prerokuje, da gotovo pride v nebesa. On sam pa ne čuti te smešnosti, in le žalostno je, da je dostikrat tudi njegovi volilci ne čutijo. Smešen je dr. Šusteršič, kadar hoče biti po vsi sili svetnik, ali še bolj smešen je pa takrat, kadar grozi in kadar spušča na nas naprednjake plehaste svoje grome. Na vsakem shodu širokosti se nekako tako-le: če smo tudi deželnih zbor razbili, čeravno smo se v deželnih zbornicah obnašali kakor pijani Ciči, vendor gorje deželnemu odboru, ako ne bo tako postopal, kakor bo njemu, vse mogočnemu Šusteršiču všeč! Ce ne, bo pa groza, in v prahu nas razdrobi, nas vse, ki sedimo v deželnem odboru! Res, grozne besede, pa vendor nič druzega, nego prazne besede! Deželni odbor, prijatelji, sam najbolj ve, kaj mu je početi. Vsled neumnosti klerikalnih poslanec, vsled neumnosti tiste mušice, ki se imenuje dr. Brejec (Veselost), ki je vaš poslanec (Klici: O je!), dobil je deželni odbor oblast v roke, kakor je dosedaj še nikdar imel ni. Kako mu je to oblast porabiti, v to ne potrebuje nikacih svetov, najmanj pa svetov dr. Šusteršiča, ki naj prodaja te svete starim tercijalkam, ne pa deželnemu odborniku. Toliko, kolikor je v glavi dr. Šusteršič, se kmalu nahaja tudi v kaki drugi glavi: zategadel naj dr. Šusteršič s svojimi svetovi lepo za vratni počaka, dokler ga ne pokličemo, če bomo slučajno potrebovali teh svetov! Ostanejo torej še njegove grožnje! V tem pogledu je skoraj škoda izgubljati kake besede. Spominjam se še starega oltarja v poljanski cerkvi. V tem oltarju stal je angel Mihael in pod nogami je imel prav grdega hudiča, ki je strašno temno gledal in brusil svoje kremlje. (Občna veselost) No, pa tacega hudiča se nam ni treba batiti; če tudi grdo gleda, če tudi brusi kremlje, se ga vendor ne bojimo, ker vemo, da je lesen in da se arhangelj izpod nog ganiti ne more. Čisto tak strah ima deželni odbor pred dr. Šusteršičem in njegovimi temnimi pogledi! Ni pa vam treba povedati, da hoče deželni odbor izvenredno svojo oblast, katero mu je neumnost dr. Šusteršiča potisnila v roke, pametno porabiti, to je pred vsem porabiti v korist našemu kmetu. Kar nas je naprednjakov v deželnem odboru, smo vsikdar z veseljem glasovali za korist našega ljudstva (Živahnodobravanje), ker smo bili od nekdaj odkritosrčni prijatelji našemu kmetu in vsikdar tudi in boljši prijatelji našemu kmetu kot je dr. Šusteršič. (Burno pritrjevanje) Najslabšega prijatelja kmetom kaže se pa ta mož sedaj, ko v svoji prislonjenosti skuša vpeljati na Kranjsko politiko sile, politiko pesti, in če se sme tako izraziti, politiko meča. Ker pa je mož slab katolik, je pri tem pozabil na to, da se že v svetem pismu bere: Kdor z mečem okrog hodi, bo z mečem uničen. (Živahnopritrjevanje)

Na Jesenicah je dr. Šusteršič omenjal tudi deželnega predsednika barona Heina. Najprej ga je prav poštano ozmerjal, potem pa se mu je pričel prav po strežajsko dobriktati ter ga vabiti pod svoj plašč. Dr. Šusteršič bi rad dobil vladu na svojo stran, ker ve, da je svojo stvar prav konenito v jarek zavozil in tudi ve, da svojega vozička brez vladne pomoči iz jarka izvleči ne more. Zategadel njegovo klečepazenje okrog deželnega predsednika. Meni se pa zdi, da so dandanes razmere na Kranjskem take, da sta obe, posvetna kakor cerkvena oblast poklicani, v soglasju delovati na to, da se zboljšajo javne razmere. Z razgrajanjem in divjanjem se te razmere ne dajo zboljšati in zato pravim: če bi škof pojmil svojo nalog, bi moral kaj storiti, da se silna nasprotja poležejo. Sedaj je priliko za to. Imel je tako priliko že jedenkrat, a jo je zamudil, in bojim se, da jo bo zamudil tudi sedaj, (Klerikalci nekaj ugovarjajo.) Škof tudi prvič ni hotel ničesar storiti. (Klerikalci zopet nekaj ugovarjajo, češ, da je škof storil, kar je moč gel!) To ni resnično. Škof ni hotel ničesar storiti. Obljubil nam je najprej, da se v Metliki ne ustanovi konsumno društvo, čez šest dni pa mi je pisal, da svoje obljube ne more držati. To je bil vzrok, da se poravnava ni dosegla. Sedaj bi bil

zopet čas intervenirati; čas bi bil, da se skločijo vse tri stranke (Žirovski kapelan Lavrenčič nekaj ugovarja). Dr. Tavčar: Če boste hotel govoriti, Vam dam potem besedo. Prepričan sem, da škof tudi sedaj ne bo ničesar storil, kajti na škofu leži dr. Šusteršič, in sicer tako, da se ne vidi ne mitra ne škofova palica, (Šubic: Živio dr. Šusteršič! — Viharno veselost) V celi poljanski dolini je vladal najlepši mir. Povprašajte: Kaj Vam je koristil dr. Šusteršič? (Klici: Konsum je napravil!) To je vse, kar imate od dr. Šusteršiča in če pojde konsum v zrak, pojdejo ž njim v zrak tudi posestniki, ki zanj jamčijo. Danes spoznava vsa poljanska dolina, da je konsum za našega kmeta največja sreča. Provzročil jo je dr. Šusteršič, ker je ta gospodarska organizacija njegova molzna kravica. Šusteršiča ta organizacija živi, kmet pa — da se po domače izrazim, — od nje crka.

(Navdušeno odobravanje in plukanje. Burni klici: Živio dr. Tavčar!)

Govor poslanca Pirca.

Spoštovani može! »Kogar Bog ljubi, tistega tepe!« Če je ta rek resničen, potem gotovo Bog predvsem ljubi našega ubogega kmeta. To izkušate sami. V potu svojega obraza se trudite od ranega jutra do poznega večera, delate res, kakor črna živila, a vseh je vedno tisti. Posestva se vedno bolj zadolžujejo, kmetije propadajo in klofuta za klofuto pada na izmučenega poljedelca, tako da bo tudi že najbolj potrežljivemu kmalu preved toliko ljubezni. Pohlevnejši izmed vas še potrežljivo prenašajo različne krize in težave, pogumnejši zapuščajo domovino in se izseljujejo v Ameriko, drugi zopet tarajo in tožijo o slabih časih, kar pa se veda prav nič ne pomaga. V zadnjem času so pa tudi med vami začeli vstajati možje, ki so jeli misliti in povpraševati, zakaj bi ti vedni udarci po kmetskem stanu izhaljali le zgoj iz božje ljubezni? Zakaj bi Bog, ki je nad vse dober in nad vse pravilen, lasal vedno le kmeta, ki to najmanj zasluri? In ti možje so začeli brskati po vzkrižanju propadanja kmetskega stanu in prišli so z nami vred do prepranja, da to propadanje ne izvira iz božje ljubezni, ampak da je vzrok treba iskati drugod.

Ni moj namen, naštevati različne okoliščine, ki provzročajo nazadovanje kmetijstva, opozarjati vas hočem le na neko dejstvo, ki je mnogo, če ne največ pripomoglo v to, da vladajo danes tako žalostne razmere v naši deželi. Glavni vzrok propadanja je ta, da je naš kmet le preveč udan v božjo voljo, mesto da bi se ravnal po pregorovu »Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal«, (Odobravanje. Klici: To je resnično!) se zanaša preveč na pomoč od zunaj, mesto da bi postopal samostojno, se je vrzel v narodne stranki, ki ga s pretezo, da ga bo rešila iz obupnega položaja, le še bolj peha v grob propada. V tem svojem brezmejnem zaupanju je že večkrat sam pomagal spletati bič, katerega udarci so potem padali nanj — in o tem biravno vi možje vedeli kaj povedati — in ob času zadnjih deželnozborskih volitev si je spletel sam božjo šibo, ki zdaj kruto bije po njegovem hrbtu.

Skoro bo poteklo jedno leto, odkar so se vršile na Kranjskem deželnozborske volitve. Stali sta si nasproti dve stranki: narodno napredna ali liberalna in katolična ali klerikalna. Kaj so liberalci in kaj klerikalci? Narodno napredna stranka se bori za svobodo in za splošni napredok slovenskega naroda, ona želi, da bi se povzdignil naš narod v vsakem oziru, tako da bi bil enakovreden sosed mogočnejšim in na višji stopnji omike stoječim narodom. (Pritrjevanje.) Ako pa hočemo to dosegiti, je predvsem potrebno, da produktivni stanovi duševno in gmotno napredujejo, zlasti je pa treba povzdigniti teptani kmetski stan, ki je najštevilnejši stan našega naroda in obenem njegov temelj. Če je temelj slab, maje se vsa stavba in če se bo kmetu dobro godilo, tudi nam drugim ne bo ničesar primanjkovalo in posebno ne onim stanovom, ki tvorijo slovensko meščanstvo. Kmet in meščan sta navezana drug na druga. Že z ozirom na to različno razmerje se je liberalna stranka vedno potezala za kmetske koristi in so kranjski narodno napredni poslanci, ki so pretežno meščanski zastopniki, vedno z vsemi glasovali in se potekali za one predloge, ki so merili na izboljšanje bednega položaja kmetskega stanu. (Odobravanje.)

In kaj klerikalci? Ti pravijo, da se v prvi vrsti bori za vero, (Klici: Za bissago!) sicer se pa obnašajo tako, kakor da imajo patent na osrečevanje kmetskega ljudstva. Za vero se jim pač ni treba boriti. Mislim, da smo vsi katoličani, nekateri boljši, nekateri slabši, kakor je tako pač povsod. No, vera je tem gospodom le pretveza, v resnici se bori katoličko-narodna stranka od takrat, kar ji stoji na čelu znani dr. Šusteršič, le za klerikalizem. Kaj hočajo pravzaprav klerikalci? Oni hočejo, da naj ima cerkev, da naj imajo duhovniki prvo in zadnjo besedo povsod, tako v verskih kakor tudi v posvetnih zadevah. (Klici: Kaj pa še? Nič v posvetnih zadevah! — Cerkvi naj služijo!) Mi liberalci pa pravimo, da je čisto prav, ako

ima cerkev, ako imajo duhovniki odločilno besedo v verskih zadevah, nikakor jim pa ne priznamo in nam tudi treba ni priznati te pravice v posvetnih zadevah, kajti sam Kristus je dejal: »Moje kraljestvo ni od tega sveta!« (Živahnopritrjevanje.) Mi pravimo, gospodje naj skrbe za svoje duše, kar je neki čas tudi zelo potrebno in skrbe naj za naše duše, a ne skrbe naj duhovniki za naša telesa, (Pritrjevanje) kajti mi vemo bolj, kaj nam je prid, kakor gospodje, ki farovžih prav brezskrbno žive. S tem pa seveda še zdavno nečemo reči, da naj se duhovniki sploh ne brigajo za posvetne zadeve. Državljeni so, kakor mi, davke plačujejo kakor mi, zato pa morajo imeti tudi vse državljanske pravice. Zato naj tudi volijo, naj agitirajo, naj pridejo med nas, bodo vsaj spoznali življenje, a kadar se mude med ljudstvom, ne da bi izvrševali svoj sveti poklic, takrat naj puste vero v cerkvi in naj je ne izkorščajo v svoje posvetne klerikalne name. (Burno odobravanje.)

To popolnem opravičeno stališče vzema narodno-napredna stranka, zato jo pa črtijo klerikalci iz vse svoje duše. Prav dobro vedo, da nikdar ne bodo izvedli svojih nakan, dokler obstoji narodno napredna stranka na Kranjskem. Ugonobiti so jo hoteli. S pretvezo, da hočejo kmetsku stanu pomagati na noge, so jeli snovati po deželi in ponekod tudi po mestih različna konsumna, kmetska ter druga društva in klerikalne posojilnice. (Burni klici [kakor: Nas so že ujeli!] V resnici so pa to delali zato, da bi zatrli samostojni trgovski stan, ki je narodno-napredni stranki največja opora in zato, da bi kmeta še bolj priklenili nase. Pa o tem vam je že govoril gospod predgovornik. Omenjam naj le še enkrat, da so klerikalci kmalu sami prišli do spoznanja, da so zavozili s svojim vozom gospodarske organizacije.

Take razmere so bile lani pred deželnozborskimi volitvami. Klerikalci so se z vso silo vrgli v volilni boj. Hoteli so nam vzeti kolikor mogoče mandatov, da bi stranko spravili ob ves vpliv, hoteli so dobili v deželnem zboru večino, da bi potem z deželnim denarjem kralpi svoje raztrgane konsume. (Pritrjevanje) Vihral je po naši deželi političen boj, kakor ga še nismo videli na Kranjskem. Klerikalci so uporabili vsa dovoljena in nedovoljena sredstva. Raz prižnico, kjer bi se imela glasiti božja beseda in oznanjevati vera ljubezni, razlegal se je bojni klic, v spovednicah so vplivali na volilce, z eno besedo, oznanjevali so verski boj in klicali so, da je vera v nevarnosti. Lagali so, da vam hočemo vzeti vero. S to predzrno lažjo so postavili klerikalci krono svoji nesramni agitaciji. Nam liberalcem ni nikdar prišlo na misel, da bivam hoteli vzeti vero. Mi sami dobro vemo, da je vera vsakemu neizogibno potrebna. Ljudstvo brez vere bi podivljalo in mi bi pljuvali v lastno skledo, ako bi vam hoteli vzeti prav vero, vero ljubezni, ki vam je včasih edina tolažba v težavnem boju za obstanek. Klerikalci dobro vedo, kako ljubite to vero, od katere bi ne odstopili za nobeno ceno in zato so nas z lažjo, da vam hočemo vzeti vero, zvabili v svoje zanke. Verjeli ste že lažnivcem in od 16 kmetskih mandatov so jih dobili klerikalci 15. Tako ste si, kranjski kmetje, res sami spletli ono božjo šibo, katera vas sedaj tepe. (Odobravanje.) Če bi klerikalci ne bili prišli v takem številu v deželnem zboru, nikdar bi si ne bili upali nastopiti tako predzrno in naravnost na škodo svojih volilcev uganjati take grdobije, kakor so uprizarjali klerikalci v kranjskem deželnem zboru.

Čujmo tedaj, kako so se vaši poslanci obnašali v kranjskem deželnem zboru, vaši zastopniki, ki so se zavezali za nas delati, ki so nam oblubovali, da se bosta cedila med in mleko po kranjski deželi, ako jih volite.

Klerikalci so tedaj priborili 15 kmetskih mandatov in s pomočjo socijalnih demokratov, ki so vse prej, kakor prijatelji cerkve, so zmagali še v Idriji. Imeli so tedaj 16 glasov, a da bi imeli večino, potrebovali bi jih 18. Kar so klerikalci za trdno upali, se, hvala Bogu, ni zgodilo. Dr. Šusteršiču se ni izpolnila sršna želja, da bi na čelu klerikalne večine v deželnem zboru gospodaril na Kranjskem, kakor kak mlad bog (Veselost) in splaval mu je up po vodi, da bi z deželnim denarjem mašil velike luknje v svoji gospodarski organizaciji. Zato je že takrat sklenil dosegči svoj namen, če ne z lepo, pa z grdo, zato se je že takrat odločil, da bo s pomočjo svojih ožjih somišljenikov razobil kranjski deželni zbor v ta namen, da bi se vršile nove volitve, pri katerih bi še enkrat poskusil svojo srečo.

Prvič se je sestal novo voljeni deželni zbor na dan 30. decembra 1901, da je dovolil proračunski provizorij za leto 1902. Sklicean je bil potem šele spet na soboto 21. junija in zboroval je potem še 23. junija, a že ga je morala zaključiti vladu ker so klerikalni poslanci s svojim divjanjem onemogočili vsako mirno delovanje.

Tako 21. junija se je pokazalo, da hočejo klerikalci obstruirati, to se

pravi, preprečiti vsako delovanje deželnega zpora. Komaj je deželni glavar otvoril sejo, že je tudi naznani, da se mu je izročilo 12 nujnih predlogov, t. j. takih, o katerih bi se moral obravnavati takoj in tudi sklepati.

Governik je popisal dogodbe v tej seji do govora dr. Šusteršiča v volilni pravici. Dr. Šusteršič, kakor sploh klerikalci seveda ni kar nič na tej pravici. Ko so narodno-napredni poslanci pred leti stavili predlog, da naj se uvede za deželni zbor tajna volilna pravica so bili ravno klerikalci tisti, ki so to hoteli zbraniti. Klerikalci vedo prav dobro, da je nemogoče v kranjskem deželnem zboru nemogoče dobiti večino za tak predlog. Veleposestniki bi tega ne pripustili, če bi tudi narodno-napredni poslanci za to glasovali. In če bi se tudi sprejel tak predlog, bi ga cesar nikdar ne potrdil. Ko je štajerski deželni zbor letos ustanoviti novo kurijo, v kateri bi vsi tisti imeli volilno pravico, ki jo drugod nimajo, je cesarjev namestnik v imenu ministrstva izjavil, da se ne bo odobria nobena prememba, ki se ne bo izvršila v okviru državnozborskega volilnega reda.

Kaj je prav z aprav splošna in jednaka volilna pravica. Da sme vsak državljan, ki je izpolnil 24 leta voliti, ali kaj plača ali ne. Voliti bi smeli vaši posli. Če bi se uvedla ta pravica za državni in deželni zbor, potem bi se dosledno moral tudi za občinski odbor in prav lahko bi prišlo do tega, da bi potem tisti ki ne plačajo nič, dobili vse v roke in bi gospodarili z denarjem, ki so ga drugi plačali. Ne verjamem, da bi bili s tem kmetje zadovoljni in zato je vaš poslanec Brejc v Naklem zahteval le razširjeno volilno pravico. Mislim, da lahko mirno rečem, da — Vam kmetom ni kar nič na tem, če se prav Šusteršič roti, da to zahtevate. Pri dotednih razpravah je ljubljanski župan Hribar rekel, da bi ne imel nič zoper splošno volilno pravico, ali zagotoviti se mora prej volilna s v o b o d a. (Pritrjevanje.) Kakor zakon kaznuje kupovanje glasov, tako se mora tudi zabraniti hujskanje raz prižnic in v spovednicah. (Pritrjevanje. Klici: To je prav! Tako naj se stori.)

Možje, na lastna ušesa ste že slišali to hujskanje raz prižnic, dobro veste, da se je agitiralo po spovednicah in še bolj ve dr. Šusteršič, da bi brez zlorabe vere nikdar on in tudi njegovi čudni tovariši ne sedeli v deželnem zboru, a Šusteršič je iskal, hoteli so imeti škandal, a ko je župan Hribar izrekel one besede, nastal je strašen krik. Klerikalci so upili, da je duhovščina razčlanjena in zahtevali so naj glavarjev namestnik Hribarja pokliče k redu. Klerikalci so delali škandal. Pravi kmečki poslanci se ga niso udeležili.

Governik je potem pojasnil dogodbe v drugi seji in nadaljeval: Tako so delali vaši poslanci v kranjskem deželnem zboru za »vero« in za koristi svojih volilcev. Čez nekaj dni po teh škandalih je pa celokupno ministrstvo z dovoljenjem cesarjevem z akademijo zasedanje kranjskega deželnega zpora. In zopet se je prav pošteno vrezal dr. Ivan Šusteršič, ki je prav gotovo pričakoval, da voda razpusti deželni zbor in da bodo vršile nove volitve. Klerikalci so prišli kmalu do spoznanja, da so napravili veliko neumnost in strah jih je pred volilci, ker ne more

tega pa tudi odbor ne sme izvršiti in posebno je omejeno delovanje deželnega odbora glede uporabe deželnega denarja. V tem oziru je vezan na proračun, katerega je prej potrdil deželni zbor in deželni zbor ves kot tak kakor posamezni odborniki jamčijo s svojim premoženjem, da ne bodo prekračali potrjenega proračuna. Le v najskrajnejšem slučaju v nujnih potrebah sme izdati izven proračuna do 1000 gld., a mora ta izditev v prihodnjem deželnem zboru opravičiti. Nadalje ima deželni odbor pokrivati z deželnim denarjem redne izdatke za deželno upravo, plače za učitelje, za deželne uradnike, denar za blaznico ali bolnico. Sicer je pa, kakor rečeno, odbor navezan na od deželnega zbora potrjeni proračun. Ker pa letos vsled klerikalne obstrukcije deželni zbor ni mogel potrditi deželnega proračuna, je čisto naravno, da deželni odbor ne more izplačevati tistih prispevkov in podpor, ki so bile stavljeni v proračun, a niso bile potrjene.

Vsled tega se bo godila neizmerna škoda kranjskemu prebivalstvu, a največja škoda pa kmetskemu ljudstvu. Ker vam, da vas bo pred vsem zanimalo, koliko in kake podpore se ne bo izplačalo v prid kmetskega stanu, naj vam navedem vsaj važnejše postavke, ki zadevajo kmeta.

Deželni odbor ne more izplačati 8200 K za nakup plemenskih bikov, 800 K za naprave živinorejcem, 11.500 K za uravnava Save, več tisoč krov za uravnava drugih rek in potokov, mnogo tisoč krov za vodne zgradbe in vodovode, od tega samo 10.075 K občinam za male vodovode in vodnjake, 7000 K za povzdigo kmetijstva, 4000 K za podpore kmetijskim, mlekarškim in sadjarskim produktivnim zadrgam, 12.000 K za podpore pri zgradbi šol, 1500 K za preložitev ceste pri Kranju, 12.000 K za zgradbo ceste od Škofjeloke skozi Železnike do deželne meje, 20.400 K za podpore okrožnem odborom in občinam, 50.000 K za posojila vinogradnikom in še mnogo drugih podpor ne. Tako deželni odbor ne bo mogel ugoditi prošnjam vdov, sirot, dijakov, po ujmah poškodovanih kmetov, občin in vasij za podpore in miloščine. Izostalo bo tudi mnogo državne podpore, ker država daje le potem svoj delež, ako dežela izplača svoj prispevek.

Nekaj tisočakov je tedaj za letos splaval po vodi in lahko se reče, da se je tri četrtine tega denarja odtegnilo kmetskemu ljudstvu. In teh žalostnih razmer ni zakril nihče drugi, kakor brezvestni klerikalni razgrajci, ki so, ne ozirajo se na koristi svojih volilcev, rzbili deželnih zborov. Po celi državi so zborovali deželni zbori, le vrata kranjskega deželnega zboru so ostala zaprti in zastonji trka nanje bedni polje delec. In ta vrata so zaprli oni, katerim ste lani oddali svoje glasove, katerim ste izkazali svoje zaupanje, trdno prepričani, da vas bodo poštano zastopali v deželnem zboru. Varali so vas. (Burno pritrjevanje.) Za časa volitev so vam obljubovali zlate gradove, obljubovali so vam potic in kolačev, a prinesli vam niso iz deželnega zboru niti suhega kruha, ampak trdega kamenja. (Viharno pritrjevanje in klici: Res je! Ti vaši poslanci so postali za nas res prava šiba božja, katero ste si spletli sami. Po njih delih jih sedaj lakko spoznate. Skušnja uči in prav iz srca želimo, da bi ta brida skušnja tudi izucila tudi kranjskega kmeta in mu strgala mreno razoci, da bi mogel razločevati prijatelja od nasprotnika. Zlasti pa želim vam prav iz srca, spoštovani možje, da bi v vašo lepo dolino, ki slovi po nadarjenosti svojih prebivalcev, prav kmalu posijalo božje solnce svobode in napredka in s svojimi žarki razgnalo črne megle, ki se vlačijo po vaših prijaznih selih. (Navdušeno odravjanje.)

Nezaupnica dr. Brejcu.

Sedaj je dal dr. Tavčar na glasovanje resolucijo, ki so jo predlagali prvi občinski možje, in ki se glasi:

Na shodu v Srednjivasi zbrani volilec obsojamo najostrejše surovo divjanje katoliških kmetskih poslancev v deželnem zboru, vsled katerega ima dežela in posebno ves kmetski stan največjo škodo. Z ozirom nato izreka shod deželnemu poslancu za ta okraj dr. Brejcu polno nezaupnico.

Ta nezaupnica je bila sprejeta z ogromno večino. Proti je glasovalo kacih 15 mož.

Konec zborovanju.

Sedaj je vprašal dr. Tavčar, če želi kdo besede. Ljudje so začeli klicati: „Kje je pa žerovski kaplan?“ „Zdaj naj kaplan govor!“ — a gospoda kaplana ni bilo več. Sporek se je bil že poprej z nekaterimi in se silno razkačil, ko so mu očitali neko Bovšarico. Ko je bilo glasovanje o predlagani nezaupnici, jo je kaplan odkulil. Mesto njega se je za besedo oglasil Štefe. Dr. Tavčar

se je najprej ponorčeval iz njega, potem pa mu je le hotel dati besedo, toda može volilec so rekli: „Ne, tega fanta pa ne bomo poslušali“. Štefe tudi ni nič sibil, ker je videl, kakšen je položaj.

Ker se ni nihče drugi oglasil, je dr. Tavčar s primernimi besedami zaključil shod.

Možje ostali so dolgo časa zbrani in razvila se je živahnab zabava. Največ veselosti pa je bilo, ko je neka znana posestnica dala duška svoji jezi nad klerikalci s tem, da je dr. Krekovega svaka, podobarja Šubic, z dežnikom nakleštala, da jo je moral ta klerikalni prvoboritelj hitro odkuriti. Ž njim vred so se poizgubili tudi drugi klerikalci, klavrn in jezni, ker so dobro čutili, da so izgubili prvo bitko za Poljansko dolino, da je bil lev v svojem lastnem brlogu tepen.

V Ljubljani, 4 avgusta. Štrajk kmetskih delavcev v Galiciji.

Z ozirom na resni položaj se misli sklicati ministrski svet, ako ne ponehajo nasilja. Včeraj je izšel na vse okraje, v katerih je štrajk, naslednji razglas na mestništva v poljskem in maloruskem jeziku: »Na podlagi pooblastila gospoda predsednika v ministrstvu Nj. Veličanstva pozivam odločno prebivalstvo, naj se zdrži mirno in zakonito, brez nasilja in kršenja zakona, ki so se, žalibog, pripetila v nekaterih okrajih takozvanega kmetijskega štrajka. Istočasno svarim na ukaz gospoda ministrskega predsednika, naj se opuste nasilja in hudo napadanja zoper druge osebe in tujo last, ker bi imela za posledice stroga in v postavah utemeljena izvenredna postopanja. Pripomnim, da so med kmetskim prebivalstvom raztrošena poročila, vsled katerih obstoji zakon, ki ureja plače za kmetijske delavce, popoloma izmišljena. Naročam c. kr. okrajnim glavarstvom razglasiti to oznanilo. Lvov, 1. avgusta 1902. Pininski, namestnik.« — Brezvdomno bo imel ta razglas uspehe, kajti štrajk se je najbolj zato tako vztrajno širil, ker so brezvestni agitatorji učili, da je cesar zapovedal, da ne smejo drugače delati, kakor, da se delavcem pripozna vsak sedmi snop pri žetvi. V Jaktorovu je prišlo zopet do spopada med kmeti in vojaštvom. Na ukaz, naj se razidejo, so odgovorili kmetje s kamenjem ter skušali huzarje potegniti s konj. Širje kmetje so bili močno ranjeni.

Kaj se smatra v Nemčiji za sramoto.

Tajni svetnik finančnega ministrstva Löhning v Poznanju se je zaročil s hčerkko nekega vladnega tajnika, ki je imel nešrečo, da je služil v nemški armadi kot feldvebel. To se je zdelo vladnim krogom tako poniževalno za tajnega svetnika, da so ga takoj poslali v pokoj. Ta nezaslišani nemški »copfe je zbudil toliko ogroženja, da pride zadeva pred deželni zbor. Sklicevalo se bo na to, da je bil tudi prejšnji minister Lucius titularni feldvebel ter se je kot tak tudi pozneje podpisoval, ne da bi se mu zdelo sramotno.

Najnovješča politična vesti.

Rumunski kralj Karol in kraljica sta prišla v soboto na Dunaj, od koder se je odpeljala kraljica v Ragac, kralj pa k cesarju v Ischl. Na Dunaju je imel kralj z ministrom Gólichowskim daljši razgovor o balkanskih razmerah. — Vstaja v Južni Ameriki. Pri Aqua dulce je bil 30. m. m. hud boj med vstaši, ki jih je vodil Herera, in vladnimi četami. Vstaši so zgubili nad 200 mož, vladne čete pa baje samo 18 mož. — Državni poslanec J. Redl, župan mesta Steyr je umrl. — Vodjo kitajskih vstašev Cingtinghinga je general Lo ujel, mu dal glavo odsekati ter jo v svarilo vstašem nataknil na kol. — Nadvojvodinja Elizabeta, najmlajša sestra nadvojvode Frana Ferdinand, se poročil z nadporočnikom princem Petrom de Alcantara, vnukom bivšega brazilijskega cesarja Don Pedra. — Kitchener in nemški cesar. Cesar Viljem je baje povabil lorda Kitchenerja v Nemčijo, češ, da bo cela nemška armada počaščena, imeti v svoji sredi tako izbornega vojaka. — Bivši predsednik Oranje države Stejn je ozdravil ter se podal na potovanje. — Nemščina na francoskih vseučiliščih. Več

francoskih vseučilišč, med njimi tudi ono v Parizu in Marseille, so dobila pravico, izdajati spričevala za nemški jezik.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 4. avgusta.

— **Osebne vesti.** Postajenčelnik v Litiji g. Ivan Jenko, je dobil dovoljenje, da sme sprejeti meklenburški zlati zasluzni križec. — Štajerski deželni odbor je imenoval Jos. Zabavnika asistentom pri vinorejskem nadzorništvu za Spodnji Štajer.

— **Državni uradniki** se imeli v soboto »pri Maliču« shod, na katerem je neki nemški uradnik iz tabačne tovarne napravil nezaslišan škanal.

— **Poročil** se je danes v Škofji Loki g. Fran Kramar, ces. kr. poštni ekspedient z gospicijo Katarino Beneditičevo. Čestitamo!

— **Nesreča v otoški jami pri Postojni.** V soboto je v otoški jami znani spretni voditelj po postojnskih votlinah Anton Šibenik ponesrečil. Več o tem jutri.

— **Iz Borovnice** se nam piše: Ne-komur se je od tod izljbilo v sobotnem »Slovencu« popravljati tukajšnji dopis »o ženitovanju brez poroke«, a je revež tako bebast, da sam prizna le nekoliko z drugimi besedami, kar se je poročalo »Slov. Narodu« in še je to človeče tako drzno, da imenuje dotičnega poročevalca lažnika in da naj se prime za nos. Predzrež, na dan le z najmanjšo lažjo, kajti s svojim puhičem popravkom še nisi dokazal nobene laži. Sam si priznal, da ženin ni imel potrebnih dokumentov in da ga župnik zaradi tega ni smel poročiti in to je bilo tudi v »Narodu« rečeno. Zamolčal si pa »preobračevalec resnice« kako so prišli svatje s harmoniko na čelu v cerkev in kdaj da so odšli spremljivani od množice radovednega ljudstva. Sam prizna, da so bili po neizvršeni poroki svatje na nevestinem domu, kjer je bila pripravljena mala večerja in se potem takoj razšli; to pri nas pa vsakdo ve, le »Slovenčev« poročevalce ne?« da se je vršila pravčata »kmetska oheč«, pri kateri se je pošteno jedlo in pilo — imeli so na razpolago 100 l vina — pa tudi klub hudi vročini prav vztrajno plesalo do belega dne. To je faktum, katerega lahko potrdi sto in več prič in katerega ne ovriže nobeden nasproten popravek. »Slovenčev« preobračevalec resnice naj se pa le sam za nos prime in si pusti še možgane preiskati; mogoče se mu malo — kisajo.

— **Uboj.** Posestnik Peter Hutter v kočevski vasi Römergrund je včeraj svojo ženo, ki je bila v zadnjem mesecu noseča, tako silno sunil, da se je revica zgrudila in na mestu mrtva obležala. Hutter je s svojo ženo sploh jako grdo ravnal in jo večkrat surovo pretepel. Pred nekaj časom jo je tako pretepel, da ji je odbil na kolku kost. Zaradi tega se je namenila žena včeraj dopoludne k sodniji v Kočevje tožiti suroveža. Ravno si je obuvala črevlje na noge, ko pride mož v hišo in jo tako silno suni, da se zgrudi na tla in mrtva obleži. Ljudska gvorica pravi, da je Hutter s svojim surovim ravnanjem pomogel tudi svoji prvi ženi v zgodnji grob.

— **Iz Rečice** se nam piše: Pri nas na Rečici je vedno kaj novega in je zares »deseti brat« v črno zadel, ko je pri ustanovitvi konsumata rekel: »Rečica še bo postala slavna!« — Zadnji »Gospodar« prinaša mnogo novic iz Rečice, pa nobena se mi ne zdi tako nova kot ta, da ima zadreško slov. kmet društvo — jetiko. Kakšno jetiko da ima to društvo, to Vam bo še ta mesec pokazalo. Mislim pa, da ima sušico dopisnikov zep, in to od samih glob, ki jih mora vedno plačevati. Saj pa tudi ni tedna, da ne bi kateri Rečičan (konsumar) pri sodniji v Gornjemgradu obsojen v zapor ali v plačilo denarne globe. Tako se je godilo tudi dne 29. julija t. l. Ta dan je bila slavna Rečica zastopana pri sodniji v Gornjemgradu ob 9. ure dopoldne do 7. ure zvečer in so bili tam kaznovani sledeči konsumari: 1. Kaplan Kostanjevec v globo 60 K zaradi žaljenja časti, ker je rekel gospodu Banku, da spada v isto ječo kakor požigalec. 2. Joža Zorko je dobil 21 dni strogega zapora zaradi tega, ker je pretil, da bo občezzano pošteno, dobro hišo uničil. 3. Fürst in Matek sta bila obsojena vsak po 30 K globe, ker so se v konsumu neopravičeno prodajala zdravila. Dr. Vrečko jim je sicer poslal zagovornika, pa vse ni nič pomagalo; treba bo štetni kronte

in moral se bo jesti ričet. Rad bi še več novic iz Rečice objavil, pa ker se bojim, da bi se Velamčkovi Mici in kaplanu preveč zameril, zato raje molčim. Upam pa, da nam »Slov. Gosp.« v kratkem prinese pod rubriko »duh. spremembe« novico, katere se razun Velamčkove Mice vti tako prisrčno želimo.

— **Na ženskem učiteljišču v Gorici** se bode začelo novo šolsko leto 1902/1903, 16. septembra t. l. — Upisovanje se bode vršilo in sicer na zavodu samo za I. tečaj dne 13. in 15. in na vadnicah samo za I. razred 15. istega meseca od 8—12 ure zjutraj. Srejemanje učencev, učenk in gojenk v višje razrede ali tečaje je radi preveličega števila sedanje zavodne mladine nemogoče.

— **Šparavček najde cirovčka.** Dve delavci iz tabačne tovarne sta se zmenile, da hočete hranični denar in v to svrhu kupile lončen hranilnik, katerega sta skrbno zaklenile v kovček, ključ pa spravili v sobi. Prihranile sta si bili že okrog 80 K. To je zavohala neka mlada deklica, ki posebno ljubi sadje, slaščice, potico in mesino in je poleg tega še »dobrih rok«. Porabila je priliko in znosila v žalost varčnih deklet in vso svoto iz hranilnika ter je s svojimi tovarišicami skupno potratila, poškodovankama pa rekla, da je videla v sobi neko tujo žensko. Dognalo se je, da je deklica izvršila tatvino sama, kar je sedaj tudi priznala, češ da bode povrnila kadar doraste.

— **Tatvine.** Gospe H. D. je bila dne 30 pr. m. ukradena zlata broža, vredna 40 K. Dne 1 t. m. je bilo v frančiškanski cerkvi iz žepa pokradeno: M. C. 6 K. 30. v. E. Š. 5 K. 40 v. in M. T. 64 K. Tatovi so neznani. Brezposelna služkinja J. P. je ukradla T. T. 2·40 K. ter pobegnila. — Predvčerjnjem zvečer je nekdo hlapcu F. P. v Kolodvorskih ulicah odnesel iz šupe kovček na vrt, ga tam razbil, ter mu ukradel dve urin 6 K. denarja. Policia je tatu že na sledu. — Rudokopovi ženi A. R. je bil v neki goštinstvi v Kolodvorskih ulicah ukraden 8 K. vreden klobuk.

— **Neprevidna kolesarja.** V. P. in I. P. sta se peljala včeraj s tanđejem po Florjanskih ulicah, podrla služkinjo Ano Pavšič ter jo lahko telesno poškodovala.

— **Nesreča.** Antonu Starmanu, dežavcu na državnem kolodvoru, se je zval sod na trebuh ter ga težko telesno poškodoval. Prepeljali so ga v dež. bolnico.

— **Zgubil** je kurjač Mihajel K. dva desetaka. Visokošolec F. R. pa srebrno anker remontoir uro. Našla je Marija Schiffer srebrno moško uro.

— **Najnovješča novice.** Nesreča v jami. V Lüdersdorfu pri Meklenburgu je padlo v globino sedem delavcev. Pet so jih izvleklki mrtvih, ostala dva pa smrtno pobita. — Priporočeno pismo z 12.000 K, koga je poslala »Živnostenská banka« v Plznu v Marijine vari, je zginilo med potom. — Z zelenim volkom se je zastrupilo 50 oseb v Supplinburgu pri Brauschweigu. Jedli so na ta način zastrupljeno pecivo. — Žrtvoval se za znanost. Zdravnik dr. Garnault v Parizu, ki je spisal o tuberkulozi knjigo, v kateri zavrača dr. Kochovo teorijo, češ, da se živalska tuberkuloza ne prenese na ljudi. Dr. Garnault hoče dokazati napsrotno ter si je dal že drugič vcepiti strup iz govejske tuberkuloze ter sedaj piše, da se mu smrt z gotovostjo bliža.

— Velikanski gozdni požar že razsaja več dni v bližini Marseille. — Zaradi povišanja umrl. V Ogrskem Brodu je postal diurnist J. Zapletal kančelist. Nenadno veselje je moža tako razburilo, da ga je zadel kap. — Odvetnik se je ustrelil zaradi 50 gld. — Odvetnik dr. G. Molnar v Velikem Varadu bi bil moral plačati neki stranki odškodnine 50 gld. toda mož se je rajši ustrelil.</p

našel na svoji njivi srnčo, kojega so se lotile vrane ter ga že tudi ranile. Graščak je razgnal vrane ter vzel srnčo domov. Ker je imela graščakova lovска psica mlade psičke, je položil srnčo k njej, ki se ga je smilila ter ga dojila. Ko je gozdna živalica v malo dnevih že nekoliko okrevala in okrepila, jo je ustrelil graščak na svobodo. Psica pa, kateri so potem odvzeli mladiči, je zbežala v gozd in dolgo je ni bilo. Po treh dneh se je šele vrnila — z mladim srnčetom ter se je vlegla v svoj navadni brlog. Graščak B. si je zdaj pustil srnče doma, ki ga zdaj s svojo pasijo oskrbnico spremlja, kamor se le obrne.

Društva.

Prostov. požarna bramba v Mokronogu priredi ob prilici svoje 20 letnice dne 10. avgusta 1902 na vrhu gostilne „Pri Lipi“ vrtno veselico s petjem, plesom, humorističnimi prizori in petjem moškega in mešanega zborja, dramatično prestavbo „Blaznica v Ljubljani“. Pričetek veselice ob 3. uri popoldne.

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj 4. avgusta. Novi koraki, ki so jih storili klerikalci v svrhu ustanovitve klerikalnega vseučilišča v Solnogradu, so v vseh svobodomiselnih krogih obudili veliko nevoljo in z raznih strani se čuje, naj bi se vsi svobodomiselnii elementi združili na skupno postopanje proti temu projektu.

Brno 4. avgusta. Deželni glavar grof Feliks Vetter odstopi koj, ko bodo končane volitve v dež. zbor. Njegov naslednik bo zopet pripadnik srednje stranke in sicer bo imenovan ali grof Herberstein ali vitez Skene.

Berolin 4. avgusta. Cesar Viljem je odpotoval v Reval, kjer se snide z ruskim carjem.

Pariz 4. avgusta. Zaključenje redovniških šol, glede katerih so bili minoli teeden sklenjeni dolični dekreti, se je izvršilo po vsi državi popolnoma mirno. Samo v Firmingtonu je župnik nastopil s silo proti vladnim organom, radi česar bo sodno kaznovan.

Pariz 4. avgusta. Povodom obletnice Etienne Doleta so združene svobodomiseline stranke uprizorile velikansko protiklerikalno manifestacijo, katere se je udeležilo nad 30.000 oseb.

Barcelona 4. avgusta. Vsi delavci tovarn v Mataru so začeli štrajkati. Teh delavcev je nad 20.000. Vlada je v skrbih, da se zgode revolte.

Borzna poročila.

Dunajska borza

dn 4. avgusta 1902.

Skupni državni doig v notah	101.85
Skupni državni doig v srebru	101.70
Avstrijska zlata renta	121.55
Avstrijska kronska rents 4%	99.85
Ogrska zlata renta 4%	121.20
Ogrska kronska renta 4%	97.95
Avstro-ogrške bančne deinice	1597—
Kreditne delnice	686—
London vista	239.65
Nemški državni bankovci za 100 mark	116.95
20 mark	23.41
20 frankov	19.07
Italijanski bankovci	93.90
C. kr. cekini	11.26

Žitne cene v Budimpešti

dn 4. avgusta 1902

Termin.

Pšenica za oktober	za 50 kg	K	6.56
" april 1903	" 50 "	"	6.92
Rž " oktober	" 50 "	"	5.65
Koruza " avgust	" 50 "	"	4.86
" maj 1903	" 50 "	"	5.07
Oves " oktober	" 50 "	"	5.24

Efektiv.

5 vinarjev ceneje.

2 (17-7)

Foulard-svila po 60 kr.

do 3 gld. 65 kr. meter za bluze in obleke, ter „Henneberg-svila“ v črni, beli ali pisani barvi od 60 kr. do 14 gld. 65 kr. meter. Vsakomur franko in s plačano carino dostavljena na dom. Vzorce se dopošljejo takoj. Dvojna poština v Švicariji.

G. Henneberg, Seiden-Fabrikant Zürich. (ausl. k. u. k. Hof.)

Meteorologično poročilo.

Augst	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C.	Vetrovi	Nebo	Predvoda za urad
2.	9. zvečer	734.4	21.4	brezvetr.	jasno	
3.	7. zjutraj	732.5	16.3	sl. jvzvod	pol. oblaci.	0.9 mm.
.	2. popol.	732.5	20.8	sl. svzvod	dež	
.	9. zvečer	733.3	16.2	sr. svzvod	oblačno	8.1 mm.
4.	7. zjutraj	736.9	16.3	sl. svzvod	oblačno	
.	2. popol.	736.6	22.7	sl. jvzvod	pol. oblaci.	8.1 mm.

Srednja temperatura sobote in nedelje 21.7° in 17.8°, normale: 19.7° in 19.6°.

Josip Fleischman

Žranjica Fleischman rojena Kremesec

poročena.

Metlika, dn 3. avgusta 1902.

(1835)

Kahm in Murnik prodajata brinovec in burski liker Franca Cveka iz Kamnika.

b (1789-2)

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjam pretužno vest, da je naša draga mati, oziroma tašča in starja mati, gospa

Marija Pirnat roj. Demscher

dne 4. avgusta t. i ob 2. uri zjutraj, večkrat previdena s svetimi zakramenti, v 78 letu svoje starosti mirno in Gospodu zaspala.

Pogreb bude v torek, dne 5. t. m., ob pol. 6. uri popoldne iz hiše žalostni na Karlovske cesti št. 30.

Predrago ranjko pripravljamo v molitev in blag spomin.

SV. maše zadušnice se bodo služile po raznih cerkvah.

V Ljubljani, dne 4. avgusta 1902.

Ivan Kavčnik, c. kr. sodni tajnik, zet. — **Cecilia Kavčnik** roj. Pirnat, hči. — **Izabela, Janko, Vladimir, Leo Kavčnik**, unuki.

Zahvala.

Najsrcejšo zahvalo izrekamo vsem, ki so nas ob času bolezni, kakor tudi ob smrti predrage, nepozabiljive gospe

Alojzije Minatti

tolažili in nam izrekli svoje sočutje.

Posebno pa se zahvaljujemo požarni brambi, vsem dariteljem krasnih vencev, kakor tudi vsem, ki so počastili predrago s svojim spremstvom k večnemu počitku.

Na Igri, dne 4. avgusta 1902.

Žalujoci ostali.

(1840)

Na stanovanje in hrano

se sprejemete dve deklici.

Poizve se osebno ali pismeno v Rožnih ulicah št. 17, pritičje. (1841-1)

Vničujte m u h e

najnevarnejše prenašalke bolezenskih in kužnih tvarin. (415-140)

Najboljše sredstvo je amerikanski

Tanglefoot

ki se dobri v vsaki boljši prodajalnici po 5 kr. pola.

Prva moravska tovarna za vodovode in sesalke

Ant. Kunz-a

c. kr. dvornega zalogajetja

v Mor. Granicah (Mähr. Weißkirchen) na Moravskem.

Največji in najstarejši slovanski zavod v državi za dobivanje vode.

Samodelni vodovodi

ki iz globoko ležečih in oddaljenih izvirov popolnoma samodelno, nepretrgivo vodo dobivajo na poljubne višave v mesta, vasi, gradiščine, gospodarska posestva itd. Edino pravilna konstrukcija tehničke doverjenosti. 3 (1459-6)

Več sto zahvalnih izpričeval se dopošlje na zahtevanje.

* * *
Prospekti gratis in franko.

Stanovanje

na Turjaškem trgu št. 8 v I. nadstropju, obstoječe iz 3 sob in 2 kabinetov ter pripadkov odda se za 1. november.

Več se izve v upravnemu „Slovenskemu Narodu“ ali pa pri hišnici. (1843-1)

Štelaže, prodajalne mize, izložna okna i. t. d.

(1818-2)
iz prodajalnice na Pogačarjevem trgu štev. 2 se prodajo 5. avgusta t. l. ob devetih predpoldan sodno dražbenim potom.

Lokal za trgovino

se odda z novembrom v najem v Prešernovih ulicah št. 5.

Vpraša se pri lastniku. (1837-1)

Gospodinja

veča slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, poučuje tudi na glasovirju, želi službo gouvernante.

Ponudbe pod: „R. E. Trst, glavna pošta“. (1795-3)

Pisar

z lepo pisavo se sprejme v notarski pisarni v Ilirske Bistrici. Oni, kateri imajo že nekoliko prakse, imajo prednost.

Vstop in plača po dogovoru.

(1808-3)
Dr. A. Žnidarič
c. kr. notar v Ilirske Bistrici.

Gostilna „pri zlati rabi“.

Vsak dan sveži raki.
S spoštovanjem
(1629-8) Fran Rozman, gostilničar.

Striciki

za prevoz blaga, jako pripraven za trgovce, peke, slaščičarje in tiskarne se prav po ceni proda.

Ogleda se pri: (1819-2)

Ivanu Jaxu & sinu
v Ljubljani, Dunajska cesta 17.

Lepa priložnost

se nudi istemu, kateri bi hotel prevzeti dobro obiskovano

prodajalno v najem.

Prodajalna, v kateri se trži s špecifičnim blagom na drobno in debelo, se nahaja na tako lepem prostoru glavnega trga v Novem mestu. Kupuje se tudi z dejavnimi pridelki. K obširni prodajalni pripada veliko, suho skladišče in prostorna klet. Eventuelno se da istemu, kateri bi prevzel s prodajalno v najem tudi stanovanje, obstoječe iz kuhinje in dveh sob, vse pod jako ugodnimi pogoji s 15. avgustom t. l.